

2. LOKALNI PROGRAM MLADIH V MESTNI OBČINI MARIBOR ZA OBDOBJE 2015–2020

MladiMaribor

Pripravil:

Urad za kulturo in mladino Mestne občine Maribor

Komisija za mladinska vprašanja Mestne občine Maribor 2012 – 2015

Mestni mladinski svet Maribor

Pregled:

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta

Maribor, 2014

KAZALO

UVOD IN METODOLOGIJA PRIPRAVE 2. LOKALNEGA PROGRAMA MLADIH V MESTNI OBČINI MARIBOR ZA OBDOBJE 2015 – 2020 (uvod bo finaliziran po javnem posvetu dne 26.11.2014)	4
UVOD.....	4
METODOLOGIJA PRIPRAVE 2. LOKALNEGA PROGRAMA MLADIH V MOM ZA OBDOBJE 2015 – 2020	5
1. PRVO KLJUČNO PODROČJE: Povezovanje ključnih akterjev na področju mladine in izboljšanje dostopnosti ponudbe za mlade	8
1.1. UVOD.....	8
1.2. KAJ SO MLADINSKI CENTRI.....	9
1.3. ANALIZA MNENJ NEVLADNIH ORGANIZACIJ IN MLADIH PREBIVALCEV MOM V POVEZAVI Z MLADINSKIMI CENTRI	11
1.4. VZPOSTAVITEV MLADINSKIH CENTROV V MOM.....	13
2. DRUGO KLJUČNO PODROČJE: Ciljna obravnava prednostnih področij mladih – zaposlovanje, izobraževanje, mobilnost mladih, politična participacija mladih in druga področja v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu za mladino 2103 – 2022.	16
2.1. UVOD.....	16
2.2. ZAPOSLOVANJE MLADIH	18
2.2.1. Stanje v Mariboru je kritično, tudi zaradi neskladij med nad-izobraženostjo mladih in potrebami delodajalcev	19
2.2.2. Mladi so na trgu dela sorazmerno fleksibilni.....	20
2.2.3. Podjetništvo je mladim blizu	20
2.2.4. Ukrepi.....	20
2.3. IZOBRAŽEVANJE MLADIH	24
2.3.1. Večina mladih je vključena v (prijazno in nezahtevno) redno izobraževanje	24
2.3.2. Neskladja med izobraževalnimi izbirami in stanjem na trgu dela so precejšnja	25
2.3.3. Mladi imajo dobre podlage za vključevanje v neformalno izobraževanje	26

2.3.4. Mladinski sektor vidi pomembno priložnost v višji povezanosti neformalnega in formalnega izobraževanja.....	26
2.3.5. Mladi nadpovprečno obvladajo tuje jezike, a so še vedno sorazmerno nizko mobilni.....	26
2.3.6. Ukrepi.....	27
2.4. MOBILNOST MLADIH.....	30
2.4.1. Premalo izpostavljene potencialne koristi za posameznika in lokalno okolje pri promociji mobilnosti.....	31
2.4.2. Ukrepi.....	32
2.5. PARTICIPACIJA MLADIH.....	34
2.5.1. Nekonvencionalne oblike politične participacije med mladimi so v porastu.....	35
2.5.2. Ukrepi.....	36
3. TRETJE KLJUČNO PODROČJE: RAZPISNO SOFINANCIRANJE NEVLADNIH MLADINSKIH CENTROV, VEČJIH IN MANJŠIH PROJEKTOV TER PODPORA EU RAZPISOM.	39
3.1. UVOD.....	39
3.2. JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE MLADINSKIH DEJAVNOSTI V MOM - PROGRAMOV NEVLADNIH MLADINSKIH CENTROV ZA OBDOBJE 2015–2017.....	40
3.3. JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE MLADINSKIH DEJAVNOSTI V MOM - MANJŠIH IN VEČJIH PROJEKTOV ZA LETO 2015.....	41
3.4. JAVNI POZIV ZA ZBIRANJE PREDLOGOV MEDNARODNIH MLADINSKIH PROJEKTOV, KI JIH BO V LETIH OD 2015 DO 2020 SOFINANCIRALA MESTNA OBCINA MARIBOR.....	42
4. ZAKLJUČEK (bo pripravljen po javnem posvetu dne 26.11.2014)	44
SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE.....	44

UVOD IN METODOLOGIJA PRIPRAVE 2. LOKALNEGA PROGRAMA MLADIH V MESTNI OBČINI MARIBOR ZA OBDOBJE 2015 – 2020 (uvod bo finaliziran po javnem posvetu dne 26.11.2014)

UVOD

Mestni svet Mestne občine Maribor (v nadaljevanju: MOM) je na svoji 27. seji dne 10. junija 2013 sprejel Odlok o javnem interesu v mladinskem sektorju v MOM. Cilj novega odloka in hkrati ohranitve odloka na lokalni ravni je bil predvsem v podrobnejši opredelitvi sodelovanja nosilcev in subjektov mladinskih dejavnosti pri odločanju v MOM, načinu sprejemanja lokalnega programa za mladino v MOM ter načinu izvajanja mladinske politike na lokalni ravni, v kolikor ta vprašanja niso opredeljena v zakonu, ki ureja mladinski sektor.

S sprejetjem krovnih aktov na državni ravni, Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju (Ur. l. RS, št. 42/10) in Pravilnika o izvajanju zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju (Ur. l. RS, št. 47/11), ter novega Odloka o javnem interesu v mladinskem sektorju v MOM so prenehali veljati Odlok o mladini v MOM (MUV, št. 31/08), Pravilnik o sofinanciranju mladinskih organizacij (MUV, št. 16/09) in Pravilnik o podeljevanju statusa organizacije, ki izvaja dejavnost za mlade (MUV, št. 31/09).

V primerjavi z Odlokom o mladini sta v novo sprejetem Odloku o javnem interesu v mladinskem sektorju nastali dve bistveni spremembi, in sicer Komisija za mladinska vprašanja je iz sedemčlanske prešla na petčlansko, trajanje lokalnega programa mladih pa se je iz treh podaljšalo na pet let.

Po Odloku o javnem interesu v mladinskem sektorju je Lokalni program mladih v MOM temeljni programski dokument, ki v skladu z zakonom in odlokom opredeljuje prednostne naloge in ukrepe MOM za uresničevanje javnega interesa v mladinskem sektorju v MOM. Lokalni program mladih mora biti usklajen z nacionalnim programom mladih.

METODOLOGIJA PRIPRAVE 2. LOKALNEGA PROGRAMA MLADIH V MOM ZA OBDOBJE 2015 – 2020

V pripravo 1. Lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2010 – 2012 (v nadaljevanju: 1. LPM) se je jeseni 2009 aktivno vključil Mladinski kulturni center Maribor (MKC Maribor), ki je izvedel tri sklope delovnih srečanj: za organizacije s sedežem v MOM, ki imajo status Urada RS za mladino, za organizacije s sedežem v MOM, ki nimajo statusa, izvajajo pa aktivnosti na mladinskem polju in za aktivne mlade. Na delovnih srečanjih je bila narejena analiza stanja na področju vertikalne lokalne mladinske politike, na podlagi narejene analize stanja so udeleženci skozi različne aktivnosti izoblikovali cilje, ki bi morali biti zajeti v lokalnem programu mladih. Oblikovane cilje so udeleženci časovno definirali, pri posameznem cilju pa so zapisali, ali bi želeli sodelovati tudi pri njegovi realizaciji. Povzetki delovnih srečanj so bili osnova pri pripravi *Lokalnega programa mladih v Mestni občini Maribor za obdobje 2010 – 2012*, ki je v celoti objavljen na spletnih straneh www.maribor.si

V pripravo 2. Lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2015 – 2020 (v nadaljevanju: 2. LPM) se je decembra 2012 vključil Mestni mladinski svet Maribor (MMSM). Pristopi k oblikovanju prve študije za 2. LPM so bili dogovorjeni s strani MMSM in Urada za kulturo in mladino MOM (v nadaljevanju: UKM MOM). Takrat izbrana prednostna področja so bila:

- Zaposlovanje
- Stanovanjska problematika
- Izobraževanje mladih
- Mobilnost

Za pripravo analiz in predlog ukrepov so bila izvedena štiri posamezna delovna srečanja, ki jih je vodil trener bazena Mladinskega sveta Slovenije (MSS). Na vsakem izmed srečanj je bila pripravljena analiza po metodi SWOT matrike (metodi iskanja prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti posameznega področja) s predlaganimi izzivi in predlogi za ukrepe. Na delovna srečanja so bili povabljeni različni akterji iz lokalnega okolja, predvsem mladi, mladinske organizacije in organizacije za mlade, lokalne institucije, povezane s prednostnimi področji ter druga zainteresirana javnost.

Študija, ki je bila pripravljena po delovnih srečanjih, je predstavljala dobro osnovo za nadaljnje razvijanje prednostnih področij v naslednjem letu, v letu 2013, ko je bil Maribor nosilec naziva Evropska prestolnica mladih. Vsa štiri prednostna področja so bila javnosti predstavljena jeseni 2013 v obliki različnih javnih posvetov in razstav v sklopu projekta EPM Maribor 2013. Pri pripravi 2. LPM smo potem prednostno področje stanovanjska problematika zamenjali s participacijo mladih, saj smo po opravljenih analizah in predstavitvah ugotovili, da so ukrepi na področju participacije mladih bolj nujni kot ukrepi za reševanje stanovanjske problematike.

24. 10. 2013 je bila v Državnem zboru RS sprejeta Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013 – 2022 (v nadaljevanju: Resolucija), ki določa usklajeno izvajanje enotnega in pregledno urejenega sistema medresorskih prioritet in ukrepov. MOM se je s predlogi in pripombami aktivno vključevala v sprejetje Resolucije, s katero mora biti 2. LPM usklajen.

Po sprejetju Resolucije, zaključku projekta EPM Maribor 2013 in oddaji poročila na Evropski mladinski forum 30. junija 2014 je UKM MOM pričel s finalizacijo 2. LPM. S tem namenom je pripravil pregled zakonodajne ureditve mladinskega sektorja v času priprave 2. LPM, relevantne statistične podatke o mladih v MOM in R Sloveniji, ter opredelil osnovne pojme v mladinskem sektorju. Podatke smo pridobivali s strani relevantnih institucij, Zavoda R Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) in Statističnega urada R Slovenije (SURS).

UKM je pregledal tudi realizacijo ciljev v mladinskem sektorju v MOM od leta 2010 do 2014. S strani MKC Maribor in MMSM je pridobil vizijo njihovega aktivnega vključevanja v podporo razvoju mladinskega sektorja v MOM za obdobje 2015 – 2020. Na podlagi pripravljenih vprašalnikov, prvega za predstavnike nevladnih organizacij, mladinskih organizacij in organizacij za mlade ter drugega za mlade prebivalce MOM, je želel pridobiti čim širše mnenje zainteresirane javnosti.

Zaradi obsežnosti zbranega gradiva smo se odločili, da vse pripravljeno umestimo med priloge, v 2. LPM pa izpostavimo tri ključna področja delovanja mladinskega sektorja v MOM za obdobje 2015 – 2020, ki logično izhajajo iz poglobljene analize

stanja na področju horizontalne in vertikalne mladinske politike v MOM. Ključna področja delovanja v mladinskem sektorju v MOM za obdobje 2015 – 2020 so bila izbrana tekom priprave 2. LPM in projekta EPM Maribor 2013 ter predlagana s strani mladih, nevladnih organizacij in pristojnih institucij v lokalnem okolju.

UKM MOM za javno obravnavo predlaga naslednja ključna področja delovanja:

- PRVO PODROČJE: Povezovanje ključnih akterjev na področju mladine in izboljšanje dostopnosti ponudbe za mlade.
- DRUGO PODROČJE: Ciljna obravnavo prednostnih področij mladih – zaposlovanje, izobraževanje, mobilnost mladih, politična participacija mladih in druga področja v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu za mladino 2013 – 2022.
- TRETJE PODROČJE: Razpisno sofinanciranje nevladnih mladinskih centrov, večjih in manjših projektov ter podpora EU razpisom.

Uvajalno obdobje 2. LPM bo v letu 2015, ko bo UKM MOM skupaj z zainteresirano javnostjo spremljal izvajanje predlaganega programa in ključnih področij ter mestnemu svetu MOM pripravil morebitne dopolnitve in izboljšave.

Pri oblikovanju 2. LPM je po naročilu MOM sodelovala Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, ki je pregledala prvi osnutek 2. LPM in predlagala končno strukturo dokumenta z vsebinskimi dopolnitvami predvsem drugega ključnega področja, ciljna obravnavo prednostnih področij mladih.

1. PRVO KLJUČNO PODROČJE: Povezovanje ključnih akterjev na področju mladine in izboljšanje dostopnosti ponudbe za mlade.

1.1. UVOD

Kot pomemben strateški cilj 1. LPM je bila tudi priprava dolgoročne strategije razvoja »mladinskih četrtnih centrov v MOM«. V ta namen je bil pripravljen pregled sodobnih in inovativnih programov ter oblikovan izbor primerov dobrih praks. Zaposleni v UKM MOM so na podlagi sodelovanja s pobratenim mestom Gradec, Avstrija, obiskali tudi mladinski center v Gradcu in pridobili podatke o delovanju mreže graških mladinskih centrov. V Gradcu so mrežo mladinskih centrov vzpostavili na osnovi uspešno delujočih nevladnih mladinskih centrov s tem, da so jim zagotovili stabilnejše financiranje, kar je dolgoročen cilj 2. LPM in MOM.

Prihodnost mladinskih politik, še posebej v primerih, ko so te prevedene v mladinsko delo, se v sodobnih družbah kaže v tesnejši umeščenosti le-teh v prioritete države (prim. Fyfe in Moir, 2013). Težave, ki jih povzroča relativno razdrobljeno in disperzirano polje tako imenovanega *samoniklega mladinskega dela* v želji po rezultatih, ki bodo kvalitetneje zadovoljili pričakovanja in potrebe mladih nakazujejo na jasno potrebo po fokusiranem in koordiniranem delovanju v mladinskem polju. Sodobni inovativni programi za mlade se tako usmerjajo v izvajanje strukturnih korakov in integriranih akcij preko celotnega spektra javnih institucij in organizacij. V teh pristopih in akcijah je vedno bolj v ospredju osredotočanje na dejanske in neposredne rezultate mladinskih programov (McGinley in Mackie, 2012) v odgovarjanju na dejanske potrebe mladih v kontekstu lokalne skupnosti. Kot dober primer je mogoče navesti izsek iz dokumenta strategije Moving Forward (2007 v McGinley in Mackie, 2012: 13), s katerim oblikovalci mladinske politike apelirajo na škotsko vlado, da »... mora glavni fokus postati zagotavljanje večjih in boljših možnosti, vpliva in rezultatov za mlade, kar bo imelo posledično pozitiven učinek na (njihove) lokalne skupnosti in družbo kot celoto«. Med pomembnejšimi inovativnimi elementi, ki zagotavljajo mladinskim organizacijam uspešnost, se pogosto izpostavlja naslednji (McGinley in Mackie, 2012 : 12):

- jasen, dogovorjen in izvedljiv okvir delovanja,
- proaktiven in podporen sistem nadzora,
- dostopnost do virov in orodij za izvedbo programa in

- dostopnost do zanesljivega in ažurnega svetovanja.

Številni avtorji (prim. McGinley in Mackie, 2012; McArdle and Briggs, 2012; Bamber, Power, Rowley, 2012; Fyfe in Moir, 2013 in drugi) izpostavljajo kot ključen element v zagotavljanju uspešnosti mladinskih organizacij tudi način financiranja, pri čemer ugotavljajo, da je stabilno financiranje (npr. umeščenost med proračunske postavke), pogoj za uspešno delovanje organizacije, saj razbremeni izvajalce mladinskih programov.

1.2. KAJ SO MLADINSKI CENTRI

Mladinski center je v R Sloveniji opredeljen v 28. členu Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju. To je organizirano funkcionalno središče za mlade, ki ga zagotavlja lokalna skupnost ali druga pravna oseba javnega ali zasebnega prava oziroma fizična oseba, v katerem se izvajajo programi v mladinskem sektorju in mladinsko delo na lokalni ravni.

Mladinski centri:

- skrbijo za pogoje delovanja, druženja in drugih dejavnosti mladih posameznikov, ne glede na to, ali so člani mladinskih organizacij ali ne, in mladinskih organizacij lokalnih skupnosti;
- skrbijo za mladinsko infrastrukturo;
- zagotavljajo ustrezne prostorske pogoje in opremo za izvajanje mladinskega dela ter zagotavljajo ustrezno usposobljenost kadrov za podporo mladinskemu delu;
- nudijo pogoje za razvoj ustvarjalnih in kritičnih mladih posameznikov;
- razvijajo in izvajajo programe na področju informiranja in svetovanja ter neformalnega učenja;
- sodelujejo pri izvajanju mobilnosti mladih, prostovoljnem mladinskem delu, aktivnem državljanstvu, raziskovalnem delu mladih in povezovanju na mednarodni ravni in
- dajejo podporo drugim programom v mladinskem sektorju v lokalnem okolju.

V Mariboru imamo v letu 2014 8 (osem) mladinskih centrov s statusom, priznanim s strani Urada RS za mladino:

- **Zavod za podporo civilnodružbenih iniciativ in medkulturno sodelovanje Pekarna - magdalenske mreže**, katerega poslanstvo je spodbujanje in podpora programskega in projektnega sodelovanja med posamezniki in skupinami umetniških, kulturnih, izobraževalnih, raziskovalnih, naravovarstvenih, informativnih ter humanitarnih dejavnosti in nudenje pomoči pri razreševanju njihovih kratkoročnih in dolgoročnih prostorskih potreb.
MISC INFOPEKA je sodoben mladinski center, ki ustvarja programe na podlagi aktivnega vključevanja mladih in dolgoletnih izkušenj pri delu z mladimi. Razvija in izvaja organizirano Prostovoljsko delo mladih za mlade, nudi neformalno izobraževanje, skrbi za informiranost mladih in zainteresirane javnosti, omogoča mobilnost mladih, ukvarja se s kulturno produkcijo in koprodukcijo, podpira dejavnosti na področju civilne družbe ter upošteva potrebe mladih iz naše lokalne skupnosti.
- **Kulturno društvo Mladinski center Indijanez** je sestavni del skvota Pekarna v Mariboru. Aktivnosti v klubu so zelo raznolike. V dnevnem času deluje kot kavarna in razstavišče, informacijska točka, družabna igralnica in še kaj, v večernem pa večinoma med vikendom pripravljajo redne DJ večere, koncerte, performanse, jam sessione, delavnice, tematske glasbene večere, karaoke in še kaj.
- **Zveza prijateljev mladine Maribor** je samostojna, prostovoljna, nevladna, neprofitna in humanitarna zveza društev, v katero so vključena društva prijateljev mladine z območja Mestne občine Maribor in primestnih občin. Deluje že od leta 1953. Temeljni cilj zveze in njenih članov in članic je skrb za otroke in mladostnike, za družine v katerih živijo, za dvig kakovosti življenja, za zaščito njihovih pravic idr.
- **Društvo Center za pomoč mladim Maribor** je nevladna in neprofitna organizacija, ki zagotavlja kakovosten psihosocialni razvoj otrok in mladih. CPM je organizacija, ki razvija, izvaja in uvaja učinkovite metode in prakse mladinskega dela.
- **Kulturno izobraževalno društvo KIBLA** je prva prezentacijska in produkcijska institucija v Sloveniji na področju multimedijske in intermedijske

umetnosti in kulture s celoletnim programom. Ustanovljena je bila leta 1996 kot multimedijски center Narodnega doma Maribor, ki je ponujal računalniško izobraževanje in internetni dostop. Od leta 1998 ima status samostojnega kulturno-izobraževalnega društva. Program vključuje razstave, performanse, koncerte, festivale, gledališke predstave, predavanja, simpozije, sejme in delavnice. Osredotočen je na sodobne izobraževalne, kulturne in umetniške prakse.

- **Društvo Mladinski center Osmica** je mladinska organizacija, ki se v glavnem ukvarja z neformalnim izobraževanjem mladih. Mlade prostovoljce vključujemo projektno, za deljenje letakov in druženje z mladimi v prostem času.
- **Društvo Salezijanski mladinski center Maribor** je organizacija, ki se ukvarja s socialno ogroženo mladino v svojem lokalnem okolju v Mariboru. Osrednja dejavnost je torej povezana s pomočjo tej mladini in z organizacijo njenega prostega časa.
- **Mladinski kulturni center Maribor** je javni zavod, ki ga je leta 1993 ustanovila Mestna občina Maribor. Zavod deluje na področju mladinske kulture in spremljajočih dejavnosti. Promovira in organizira kulturne programe, ki jih izvajajo mladi in kulturne programe, ki so mladim namenjeni. S svojo programsko dejavnostjo omogoča umetniško in ustvarjalno delovanje mladih na različnih področjih, zagotavlja svetovanje, mentorsko pomoč in neformalno izobraževanje ter tehnično in infrastrukturno servisno pomoč. Zavod skrbi tudi za negovanje medkulturnih stikov med mladimi iz Evrope in skrbi za vzpostavljanje kulturne in družbene identitete mladih v stiku z bogastvom nacionalne ter evropske kulture. Pri izvajanju dejavnosti zavod sodeluje s sorodnimi institucijami s področja kulture in mladinskega dela v Sloveniji in tujini.

1.3. ANALIZA MNENJ NEVLADNIH ORGANIZACIJ IN MLADIH PREBIVALCEV MOM V POVEZAVI Z MLADINSKIMI CENTRI

V sklopu priprave 2. LPM je MOM pripravila tudi dva tipa vprašalnika, prvega za predstavnike nevladnih organizacij, mladinskih organizacij in organizacij za mlade ter drugega za mlade prebivalce MOM, preko katerih je ciljno preverjala potrebo po vzpostavitvi mladinskih centrov v mestu. Ugotovila je, da kljub dobro razvejani mreži

nevladnih mladinskih centrov in enega javnega mladinskega centra v mestu, še vedno obstaja potreba po vzpostavitvi središč za mlade, v katerih bo zagotovljena stalnost delovanja in izboljšana dostopnost ponudbe za mlade. Kot glavni problem sedanje ureditve mladinskega sektorja v mestu se kaže prevelika razpršenost informacij, sicer velika ponudba različnih programov in projektov, ki pa ne dosežejo večjega števila ključnih uporabnikov, in neaktivno ukvarjanje z vprašanjem, kako za udeležbo v raznovrstni ponudbi mladinskih dejavnosti motivirati pasivne mlade.

80 % mladih bi se glede na odgovore v našem vprašalniku za mlade prebivalce MOM pogosteje udeleževalo dogodkov, če bi bile informacije zbrane na enem mestu.

Vprašali smo jih tudi, na kakšen način bi jih spodbudili k aktivni participaciji v družbi. Med najpogostejšimi odgovor so bili vzgoja v šolah, spodbujanje k razmišljanju in konkretizacija njihovih predlogov, spodbujanje samostojnih projektov mladih. boljša informiranost mladih s poudarkom na prednostih, ki jih participacija prinaša, lažja dostopnost do informacij in možnost sokreiranja dogodkov, zanimivih za mlade.

A.) Vprašalnik za nevladne organizacije, organizacije za mlade in mladinske organizacije

V vprašalniku za predstavnike nevladnih organizacij, mladinskih organizacij in organizacij za mlade nas je zanimalo, ali v MOM potrebujemo mladinske centre. Kar 96 % organizacij meni, da v MOM potrebujemo mladinske centre. samo 4 % organizacij meni, da v MOM ne potrebujemo mladinskih centrov. Največ organizacij, polovica, ocenjuje, da mesto potrebuje 2 – 4 mladinske centre, za velik odstotek organizacij – 27 % je dovolj 1 center. Mladinski centri naj bi pokrivali starostni razpon 12 – 29 let. Ključ za ustanavljanje mladinskih centrov je za večino v že obstoječi vsebini programov, neodvisno od starostne skupine in lokacije, 27 % bi mladinske centre ustanavljalo glede na na lokacijo (mestne četrti). Kot druge možnosti navajajo organizacije vprašanje, kateri družbeni problem se rešuje z ustanavljanjem mladinskega centra. Ena od organizacij je mnenja, da je dovolj 1 mladinski center, ki izvaja aktivnosti s pomočjo mladinskih organizacij po mestu. Bistven ključ je vsekakor kompetentna organizacija, ki lahko zagotovi potrebno vsebino programov. Pomemben je tudi element lokalcije, vendar ne na škodo vsebine. Organizacija meni, da so mladi dovolj mobilni, da lahko pristopijo k centrom, ki za njih izvajajo ustrezno,

privlačno in potrebno vsebino. Razmisliti bi bilo potrebno o smiselnem združevanju in povezovanju mestnih četrti. Celotna analiza vprašalnika z grafi je **v PRILOGI ŠT. 6.**

B.) Vprašalnik za mlade

Razmerje mladih, ki bi obiskovali prostor za mlade – npr. mladinski center, mladinske sobe ipd. 65 % proti 35 %. 65 % mladih meni, da bi tak prostor obiskovali, 35 % pa jih meni, da takšnega prostora ne bi obiskovali. Možnost druženja z drugimi je najpomembnejša aktivnost, zaradi katere bi mladi prišli v prostor za mlade. Velik pomen mladi dajejo tudi možnosti uporabe zunanjih površin – skate park, košarkarsko igrišče, klopi ipd. in možnosti za pogovore z usposobljenimi osebami. Cenejša brezalkoholna pijača in dostop do informacijske tehnologije sta pomembna manjšemu številu mladih. Pod odgovor Drugo so navedli še: aktivna participacija, ki ni pogojena z monopolom posameznikov, organiziranje dogodkov, soustvarjanje mladinskih vsebin, razne delavnice, tečaji tujih jezikov in tečaj gospodinjstva. Prostor za mlade mora biti po njihovem mnenju skupna točka, ki ljudi povezuje. Celotna analiza vprašalnika z grafi je **V PRILOGI ŠT. 7.**

1.4. VZPOSTAVITEV MLADINSKIH CENTROV V MOM

V Mariboru obstaja interes za vzpostavitev mladinskih centrov oziroma prostorov za mlade tako s strani MOM, kot nevladnih organizacij in mladih prebivalcev MOM. Kot odgovor na potrebe nevladnih organizacij, je MOM pripravila Javni razpis za sofinanciranje mladinskih dejavnosti v MOM – programov nevladnih mladinskih centrov za obdobje 2015 – 2017. Razpis je vključen v tretje ključno področje 2. LPM, Razpisno sofinanciranje nevladnih mladinskih centrov, večjih in manjših projektov ter podpora EU razpisom in je sestavni del tega dokumenta. Za nevladne organizacije razpis pomeni predvsem razbremenitev osnovnega delovanja organizacije, saj so ključni upravičeni stroški dela oseb, ki izvajajo program in pa drugi stroški, ki so nujno potrebni za uspešno izvedbo programa nevladnega mladinskega centra.

Hkrati z zagotavljanjem stabilnejšega sofinanciranja delovanja nevladnih mladinskih centrov preko novih razpisov, kar je po mnenju predhodno navedenih avtorjev eden temeljnih pogojev za uspešno delovanje organizacije, pa je cilj 2. LPM vzpostavitev

delovanja 2 (dveh) novih mladinskih centrov, katerih financiranje bo v celoti prevzela MOM oziroma njen javni zavod MKC Maribor.

V skladu z opredelitvijo mladinskih centrov po 28. členu Zakona bodo novi mladinski centri odgovarjali na vse zakonsko opredeljene naloge, predvsem pa na zaznane problematiko v lokalnem okolju – razpršenost informacij in mnenje mladih, da bi se dogodkov pogosteje udeleževali, če bi bili zbrani na enem mestu. S tem namenom je MOM po zaključku projekta EPM Maribor 2013 že vzpostavila spletno stran www.mladimaribor.si, z novimi mladinskimi centri, ki imajo po sistemu spletne strani delovno ime »Mladi Maribor – MM – center« pa želi z mladimi vzpostaviti tudi bolj osebni odnos in jim informacije ponuditi na bolj osebni način.

MKC Maribor je v letu 2014 že pričel s prestrukturiranjem Kulturnega Inkubatorja v mladinski center, druga predvidena lokacija za vzpostavitev (večjega) mladinskega centra je v sklopu obstoječega skate parka v mestni četrti Radvanje.

Predlog odprtja »MLADI MARIBOR - MM - CENTRA«:

- vsak delavnik od 13. do 19. ure,
- ob sobotah od 10. do 14. ure,
- v času poletnih počitnic (1. 7. do 31. 8.) od 10. do 20. ure.

Predvideni kader:

- v času vzpostavljanja 1 – 2 osebi, potem 2,
- ustrezna izobrazba in dobro poznavanje mladinskega sektorja v MOM.

Viri financiranja:

- MOM,
- Razpisi R Slovenije,
- EU razpisi.

**TABELA UKREPOV ZA IZVAJANJE PRVEGA KLJUČNEGA PODROČJA –
MLADINSKI CENTRI:**

UKREP	KDAJ	NOSILEC	VIRI FINANCIRANJA	KDO SOUSTVARJALEC
JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE MLADINSKIH DEJAVNOSTI V MOM - PROGRAMOV NEVLADNIH MLADINSKIH CENTROV ZA OBDOBJE 2015–2017	2015 do 2017	MOM	MOM	Mladinske organizacije in organizacije za mlade
VZPOSTAVITEV DVEH SREDIŠČ ZA MLADE – »Mladi Maribor - MM -CENTER«	2015 do 2020	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi MKC Maribor MMSM

2. DRUGO KLJUČNO PODROČJE: Ciljna obravnava prednostnih področij mladih – zaposlovanje, izobraževanje, mobilnost mladih, politična participacija mladih in druga področja v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu za mladino 2103 – 2022.

2.1. UVOD

V pripravo 2. Lokalnega programa mladih v MOM za obdobje 2015 – 2020 (v nadaljevanju: 2. LPM) se je decembra 2012 vključil Mestni Mladinski svet Maribor (MMSM), ki je skupaj s trenerjem bazena Mladinskega sveta Slovenije izvedel štiri delovna srečanja z namenom poglobljene analize izbranih prednostnih področij:

- zaposlovanje,
- stanovanjska problematika,
- izobraževanje mladih,
- mobilnost.

Na vsakem izmed srečanj je bila pripravljena analiza po metodi SWOT matrike, predlagani so bili tudi ukrepi in cilji za reševanje posameznega področja. Celotno študijo, ki je bila pripravljena po delovnih srečanjih, prikazujemo v **PRILOGI ŠT. 5**. V 2. LPM smo pri pripravi končne strukture dokumenta v sodelovanju z Univerzo v Mariboru prednostno področje »stanovanjska problematika« zamenjali s »politično participacijo mladih«, saj smo po opravljenih analizah in predstavitvah ugotovili, da so ukrepi na področju politične participacije mladih bolj nujni kot ukrepi za reševanje stanovanjske problematike.

Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013-2022 zajema poleg štirih izbranih prednostnih področij v MOM še naslednja področja, ki jim bo MOM posvečala vso pozornost v skladu z resolucijo, zato jih v 2. LPM posebej ne opredeljujemo:

- **Zdravje in dobro počutje.**

- ✓ spodbujanje redne telesne dejavnosti, uravnoveženega prehranjevanja in vzdrževanje priporočene telesne teže med mladimi (15-29 let), s pričakovanim razvojnim učinkom izboljšanja

kakovosti življenja in boljšega zdravja mladih, njihovih otrok in s tem posledično aktivne populacije ter starejših odraslih.

- ✓ preprečevanje kajenja in prvih poskusov kajenja. Tvegane in škodljive rabe alkohola in prepovedanih drog, zagotavljanje zdrave in varne zabave mladih ter obvladovanja nasilja, povezanega s športom in vandalizem.
  - ✓ osveščenost in krepitev za spolno in reproduktivno zdravje mladine ter načrtovanje družine.
  - ✓ krepitev pozitivnega duševnega zdravja med mladimi in zmanjšanje umrljivosti zaradi samomora med mladimi.
  - ✓ zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu za mlade delavce.
  - ✓ izboljšanje prometne varnosti in zmanjšanje poškodb in smrti mladih v prometu.
  - ✓ izboljšanje potovalnih navad med mladimi, povečanje števila mladih, ki uporabljajo javni potniški promet.
  - ✓ zmanjšanje vplivov spreminjajočega okolja na zdravja mladih, ozaveščanje mladih ter usposabljanje mladostnikov za izvajanje aktivnosti o zdravem načinu življenja za zmanjšanje okoljskih dejavnikov tveganja za zdravje.
- **Mladi in družba ter pomen mladinskega sektorja.**
    - ✓ spodbujanje participacije in zastopanosti mladih žensk in moških pri upravljanju družbenih zadev.
    - ✓ spodbujanje ustanavljanja in razvoja organizacij v mladinskem sektorju, okrepitev materialnih in finančnih kapacitet delovanja organizacij v mladinskem sektorju, financiranje projektov razvoja področij mladinskega sektorja in spodbujanje zaposlovanja in mobilnosti v mladinskem sektorju ter vzpostavitev nacionalne organizacije za raziskovanje mladine. Spodbujati, promovirati in podpirati je potrebno tudi prostovoljstvo med mladimi. Izboljšati in okrepiti je potrebno programe, ki spodbujajo in podpirajo socialno vključenost mladih z manj priložnostmi.

- **Kultura, ustvarjalnost, dediščina in mediji.**

- ✓ Povečati je potrebno dostopnost kakovostne kulturne ponudbe in participacijo mladih v kulturi, zagotoviti je potrebno pogoje za večjo dostopnost aktivnega kulturnega ustvarjanja za mlade v smislu kontinuirane oblike neformalnega izobraževanja na različnih umetnostnih področjih. Poskrbeti je potrebno, da sta kultura in ustvarjalnost prepoznana v družbi kot temelja splošne izobrazbe vsakega posameznika, kar pomeni, da mora kulturno-umetnostna vzgoja dobiti ustrezno mesto v celotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu.

V 2. LPM smo pri pripravi končne strukture dokumenta v sodelovanju z Univerzo v Mariboru prednostno področje »stanovanjska problematika« zamenjali s »participacijo mladih«, saj smo po opravljenih analizah in predstavitev ugotovili, da so ukrepi na področju politične participacije mladih bolj nujni kot ukrepi za reševanje stanovanjske problematike.

V sklopu drugega ključnega področja, ciljna obravnava prednostnih področij mladih – zaposlovanje, izobraževanje, mobilnost, participacija in druga področja v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu za mladino 2013 – 2022, pojasnujemo posamezno področje na podlagi opravljenih analiz na MMSM in pripravljenih analitičnih podlag s strani Univerze v Mariboru ter na osnovi zbranega predlagamo ukrepe za izboljšanje stanja v MOM.

2.2. ZAPOSLOVANJE MLADIH

Zaposlovanje mladih je eden ključnih izzivov tudi v MOM. Zaposlitev mladim omogoča socialno in ekonomsko varnost, doseganje avtonomije ter uresničevanje kariernih in življenjskih ciljev. Obe novejši študiji mladih v Sloveniji, Mladina 2010 (Lavrič in drugi 2011) in Youth 2013 (Flere in drugi 2013) izpostavljata področje zaposlovanja kot najbolj pereče v življenju mladih ljudi v Sloveniji. Posebno težak za mlade je prehod iz izobraževanja v zaposlitev, kar se odraža v visoki stopnji brezposelnosti.

2.2.1. Stanje v Mariboru je kritično, tudi zaradi neskladij med nad-izobraženostjo mladih in potrebami delodajalcev

Maribor z vidika brezposelnosti gotovo sodi med najbolj kritična mesta v državi. Stopnja registrirane brezposelnosti mladih med 15. in 24. letom je v Mariboru v septembru 2014 znašala kar dobrih 40 %, medtem ko je bila na ravni celotne Slovenije 28 %. Tudi v starostni skupini 25 do 29 let, glede stopnje brezposelnosti Maribor s 24 % bistveno presega slovensko raven, ki je na 18 %.

V še nekoliko daljšem obdobju, od leta 2010 do 2014, se je stanje mladih na trgu dela v Mariboru po vseh navedenih kriterijih poslabšalo, vendar pa to ne velja za vse skupine mladih. Najbolj izrazito, za 25 % se je zmanjšalo število brezposelnih mladih s poklicno izobrazbo, kar pomeni, da se je njihov delež med vsemi brezposelnimi mladimi zmanjšal iz 24 % na 19 %. Za 17 % se je zmanjšalo tudi število mladih s srednjo strokovno ali splošno izobrazbo. Število vseh ostalih kategorij se je povečalo, še najbolj, kar za 56 %, število mladih s prvo stopnjo visokošolske izobrazbe.

Primerjava trendov novih zaposlitev po poklicnih skupinah pokaže izrazito rast (45 % v obdobju 2010-2013) in velik pomen (35 % vseh zaposlitev v letu 2014) zaposlovanja mladih v poklicih za neindustrijski način dela¹. Če k temu dodamo še poklice za storitve (14 %), upravljalce strojev in sestavljalce (6 %), ugotovimo, da je več kot 50 % novih zaposlitev povezanih z delom, ki mu v največji meri ustreza izobrazbena raven poklicnih srednjih šol.

Glede na podatke SURS, iz katerih izhaja, da je leta 2012 v starostni skupini 55 do 64 let 57 % prebivalcev imelo osnovnošolsko ali poklicno izobrazbo, v starostni skupini 25 do 34 let pa je bilo takih le 30 %, smo v Mariboru v danem trenutku soočeni še s precejšnjim strukturnim neskladjem v smislu nad-izobraženosti mladih glede na potrebe delodajalcev, ki se bo v naslednjih letih skoraj gotovo še dodatno poglobilo.

---

¹ Poklici za neindustrijski način dela uporabljajo svoja posebna znanja in veščine na področjih gradnje in vzdrževanja zgradb, oblikujejo kovine, postavljajo kovinske konstrukcije, nastavljajo strojna orodja ali izdelujejo, montirajo, vzdržujejo in popravljajo stroje, opremo ali orodja, opravljajo tiskarska dela, izdelujejo ali predelujejo živila, tekstilne, lesene, kovinske in druge izdelke, vključno z rokodelskimi izdelki.

2.2.2. Mladi so na trgu dela sorazmerno fleksibilni

Poleg indikatorjev o brezposelnosti, pa je za položaj mladih na trgu dela ključnega pomena tudi kakovost njihovih zaposlitev. Podatki za celotno Slovenijo jasno kažejo na izrazit trend naraščanja deleža mladih, ki so vključeni v visoko fleksibilne oblike zaposlovanja (študentsko delo, avtorske in podjemne pogodbe, javna dela, ali delo brez pogodbe). V obdobju od leta 1993 do 2013 je po podatkih SURS ta delež narasel iz 7 % na 28 % vseh zaposlenih v kategoriji 15 do 29 let.

Podatki iz zadnjih nacionalnih raziskav mladih v Sloveniji (Mladina 2010 in Youth 2013) kažejo, da so se mladi na to stanje v veliki meri prilagodili in so vedno bolj pripravljeni na sprejemanje takšnih oblik zaposlovanja. To seveda ne pomeni, da je takšno stanje za mlade dobro, saj analize kažejo, da je negotovost zaposlitev pomemben dejavnik zelo poznega odseljevanja mladih od staršev, kar ima pogosto nezaželene dolgoročne posledice, predvsem v smislu psiho-socialnega razvoja mladih.

V kontekstu fleksibilnosti mladih velja poudariti še izrazito visoko pripravljenost na vseživljenjsko izobraževanje.

2.2.3. Podjetništvo je mladim blizu

Podobno stanje omenjeni raziskavi zaznavata tudi na področju podjetništva, ki ga mladi v Sloveniji sorazmerno zelo visoko vrednotijo. Iz študije Mladina 2010 je na primer razvidno, da mladi v Sloveniji višje cenijo samozaposlitev pred zaposlitvijo pri nekom drugem, pri tem pa je delež tistih, ki bi izbrali samozaposlitev višji od povprečja EU. Tudi nekateri drugi indikatorji v tej raziskavi kažejo, da mladi podjetništvo in podjetnike vrednotijo izrazito pozitivno. Takšno stanje lahko vsaj deloma razumemo kot podlago za trend naraščanja deleža samozaposlenih mladih v Sloveniji, ki je po podatkih SURS narasel od 4 % v letu 2007 na skoraj 8 % 2013.

2.2.4. Ukrepi

Pri pripravi ukrepov za izboljšanje prednostnega področja »zaposlovanje mladih« smo združili predlagane ukrepe iz Študije, pripravljene po delovnih srečanjih na

MMSM leta 2012, ukrepe predlagane v okviru evropskega projekta URBACT II – »My Generation at Work«² in predlagane ukrepe s strani Univerze v Mariboru.

1. UKREP: VZPOSTAVITEV INFO CENTRA ZA ZAPOSLOVANJE MLADIH – »JOB CAFE«

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Največkrat predlagani ukrep s strani mladih.
- Izkazana potreba po zagotovitvi prostora za druženje mladih, ki bi jim istočasno omogočal pridobiti informacije in nasvete s področja zaposlovanja in vseživljenjske karijerne orientacije.
- Mladinski center v mestu s ciljno tematiko – zaposlovanje.
- MMSM vidi svojo dodano vrednost v vzpostavitvi tovrstnega INFO centra.
- Podpora drugemu ukrepu – povezovanje ključnih akterjev z namenom zagotavljanja potrebnih informacij.

IZPELJAVA UKREPA:

- Vzpostavitev »JOB CAFE« s stalnostjo financiranja s strani MOM.
- Povezovanje MMSM z MOM.
- Vzpostavitev spletnega portala (lahko kot nadgradnja spletne strani www.mladimaribor.si ali samostojna spletna stran), ki bo na enem mestu povezoval in vseboval informacije o ponudbi zaposlitvenih programov, projektov in ukrepov za mlade v lokalnem okolju (mentorstvo, podjetništvo, zaposlovanje, izobraževanje, partnerji, kontakti...)

2. UKREP: POVEZOVANJE KLJUČNIH DELEŽNIKOV

KLJUČNI ARGUMENTI:

- V Mariboru sicer obstajajo različne organizacije, ki na področju zaposlovanja nudijo raznovrstno podporo (tudi) mladim, ni pa krovnega akterja, ki bi organizacije med seboj povezoval in s tem mladim zagotavljal dostop do ključnih informacij in jim nudil celovito podporo.
- V mestu je zaznati precejšnjo razdrobljenost in nepreglednost ponudb za mlade.

---

² MOM je od leta 2012 – 2015 projektni partner EU projekta URBACT II – My generation at work. Partnerji projekta so 12 evropskih mest, ki vsako v svojem lokalnem okolju išče ukrepe za reševanje brezposelnosti mladih in jih na različnih mednarodnih delovnih srečanjih predstavlja drugim partnerskim mestom.

- Vzpostaviti je potrebno povezovanja delodajalcev, lokalnih razvojnih ustanov, podpornih zaposlitvenih organizacij, izobraževalnih institucij in mladih za doseganje boljših zaposlitvenih rezultatov.

IZPELJAVA UKREPA:

- Formalizacija lokalne podporne skupine, ki je bila vzpostavljena že za potrebe projekta »My Generation at Work«.
- Dopolnitev lokalne podporne skupine s predstavniki drugih institucij oz. ključnih deležnikov v mestu.
- Redna srečanja formalne »Lokalne podporne skupine za zaposlovanje mladih v MOM« v »JOB CAFE«, s katerimi bi zmanjšali razpršenost in nepreglednost ponudb za mlade, hkrati pa aktualne informacije prenašali v »JOB CAFE«.

3. UKREP: PODPORA PODJETNIŠTVU MED MLADIMI

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Visoka naklonjenost podjetništvu med mladimi in primerna institucionalna podpora.
- Visoka naklonjenost socialnemu podjetništvu in primerna institucionalna podpora.

IZPELJAVA UKREPA:

- Aktivno vključevanje mladih, ki lahko nudijo oziroma izvajajo promocijo podjetništva med mladimi po sistemu »mladi mladim«. Mladi ambasadorji bodo imeli vlogo promoviranja podjetništva na podlagi lastnih podjetniških izkušenj.
- Dogovor z Uradom za gospodarstvo MOM in priprava razpisov za spodbujanje (socialnega) podjetništva med mladimi.

4. UKREP: IZVEDBA RAZLIČNIH PROJEKTOV IN PROGRAMOV AKTIVNEGA ZAPOSLOVANJA MLADIH

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Neplačana pripravništva in prostovoljstvo so koristni z vidika socializacije, pomenijo pa nekakovostno, neprijazno in izkoriščevalsko obliko zaposlovanja mladih.

IZPELJAVA UKREPA:

- Vzpostavitev (so)financiranja programov in ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki niso financirani iz državnega proračuna (honorarji za mlade pripravnike ali prostovoljce).
- Vzpostavljanje podpornega okolja za kakovostno mentorstvo s ciljem zaposlovanja mladih in ustrezne priprave mladih na zaposlitev.

5. UKREP: PODPORA KARIERNEMU SVETOVANJU ZA MLADE³

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Naraščajoča neskladja med izobrazbeno strukturo mladih in potrebami delodajalcev
- Visoka stopnja fleksibilnosti mladih, vključno s pripravljenostjo na vseživljenjsko izobraževanje.

IZPELJAVA UKREPA:

- Pregled potreb in možnosti za uvajanje rednega kariernega svetovanja na ravni osnovnih šol (8. in 9. razred) ter srednjih šol.
- Zagotovitev kariernega svetovanja v vsaj enem mladinskem centru s stalnostjo delovanja v mestu.

TABELA UKREPOV ZA IZVAJANJE DRUGEGA KLJUČNEGA PODROČJA – ZAPOSLOVANJE MLADIH:

UKREP	KDAJ	NOSILEC	VIRI FINANCIRANJA	KDO SOUSTVARJALEC
VZPOSTAVITEV INFO CENTRA ZA ZAPOSLOVANJE MLADIH – »JOB CAFE«	2015 do 2016	MOM	MOM, Razpisi RS in EU	Mladi MMSM Zavod R Slovenije za zaposlovanje Lokalna podporna skupina
POVEZOVANJE KLJUČNIH DELEŽNIKOV	2015	MOM	MOM	Mladi MMSM Lokalna podporna skupina

³ 5. Ukrep je v povezavi z ukrepi na področju izobraževanja.

PODPORA PODJETNIŠTVU MED MLADIMI	2015 do 2020	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi MOM – Urad za gospodarske dejavnosti
IZVEDBA RAZLIČNIH PROJEKTOV IN PROGRAMOV AKTIVNEGA ZAPOSLOVANJA MLADIH	2015 do 2020	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi Obstoječa (socialna) podjetja Mladinske organizacije in organizacije za mlade MOM – Urad za gospodarske dejavnosti
PODPORA KARIERNEMU SVETOVANJU ZA MLADE	2015 do 2020	MOM Lokalna podporna skupina	MOM, razpisi RS in EU	Mladi Mladinske organizacije in organizacije za mlade Srednje šole Visokošolske ustanove MOM – Urad za gospodarske dejavnosti

2.3. IZOBRAŽEVANJE MLADIH

Vključevanje mladih v izobraževalni proces je danes ključnega pomena za intelektualni razvoj mladih, vendar ta traja veliko dlje, kot je nekoč. Mladi imajo veliko možnosti za formalno in neformalno izobraževanje, tako doma kot v tujini. Komplementarni odnos formalnega in neformalnega izobraževanja mladim omogoča uspešno osamosvajanje, večjo zaposljivost ter višjo kakovost življenja.

2.3.1. Večina mladih je vključena v (prijazno in nezahtevno) redno izobraževanje

Opravljenе specifične analize na področju izobraževanja mladih v Mariboru ne kažejo bistvenih odstopanj od stanja v celotni Sloveniji. Na tej osnovi lahko kot analitična izhodišča predvsem povzamemo temeljne ugotovitve zadnje študije, ki se je na nacionalni ravni ukvarjala z izobraževanjem (Youth, 2013):

- Stopnja vključenosti mladih v redno izobraževanje, še posebej na terciarni ravni, je (v primerjavi z drugimi državami EU) izjemno visoka. V letu 2012 je

bilo dobrih 72 % mladih med 15. in 24. letom vključenih v sekundarno ali terciarno redno izobraževanje.

- Visokošolsko izobraževanje v Sloveniji je glede na število študentov financirano precej pod povprečjem razvitih držav. Ob tem je nadpovprečen del sredstev za visoko šolstvo uporabljen za blaginjo študentov.
- Slovensko srednješolsko in visokošolsko izobraževanje je do dijakov in študentov sorazmerno nezahtevno. Omogoča jim dovolj časa za druge dejavnosti, vključno z »občasnim« delom. Poleg tega je sorazmerno socialno naravnano, kar pomeni, da dijakom in študentom zagotavlja visoko socialno varnost in od njih le izjemoma zahteva šolnino.

2.3.2. Neskladja med izobraževalnimi izbirami in stanjem na trgu dela so precejšnja

Kot že zapisano v poglavju o zaposlovanju, so od januarja 2010 do septembra 2014 največji delež (31 %) novih zaposlitev med mladimi Mariborčani predstavljali tisti s poklicno izobrazbo. Na drugi strani je med vsemi vpisanimi v prve letnike srednjih šol le 24 % dijakov obiskovalo poklicne šole, upoštevajoč vse letnike pa je bil njihov delež le 16 %. Vključenost mladih v poklicno izobraževanje glede na potrebe trga dela je torej sorazmerno nizka.

Po drugi strani so v istem obdobju 20 % novih zaposlitev med mladimi Mariborčani predstavljali tisti s terciarno izobrazbo. Hkrati lahko za leto 2013 ugotovimo, da je bilo v starostni skupini 25-34 let (ki je za tovrstno analizo primerna, saj šele v tem obdobju dobršen del mladih zaključi šolanje) 30 % diplomantov s terciarno izobrazbo. Glede na to, da se stopnja vključenosti mladih v terciarno izobraževanje (vsaj bistveno) ne zmanjšuje, lahko sklenemo, da je vključenost mladih v terciarno izobraževanje glede na potrebe trga dela sorazmerno visoka.

Posebna analiza zaposljivosti diplomantov v Sloveniji, ki jo je izvedla Univerza v Mariboru, je tudi pokazala na zelo velike razlike v zaposljivosti glede na področja študija. Medtem, ko so v letu 2013 diplomanti medicine v povprečju čakali na prvo

zaposlitev 1,4 meseca, je bila ta doba za diplomante s področja uprave ali arhitekture več kot 17 mesecev⁴.

2.3.3. Mladi imajo dobre podlage za vključevanje v neformalno izobraževanje

V raziskavi Mladina 2010 je kar 92 % mladih izrazilo pričakovanje, da se bodo v življenju posluževali različnih oblik neformalnega izobraževanja. Prav tako smo tudi že ugotovili, da je sistem izobraževanja do mladih sorazmerno prijazen, tako v smislu socialne varnosti, kot v smislu sorazmerno nizke zahtevnosti. Oboje mladim pušča sorazmerno veliko prostora za udeležbo v neformalnem izobraževanju.

Ta udeležba je tudi v resnici sorazmerno visoka. Študija Mladina 2010 je denimo pokazala, da je bilo kar 44 % mladih takrat v zadnjem letu vključenih v tečaje vezane na znanja in veščine, ki jim neposredno koristijo v sedanjem oz. bodočem poklicu. Poleg tega je tečaj tujega jezika obiskovalo 19 %, računalniške tečaje pa 17 % mladih.

2.3.4. Mladinski sektor vidi pomembno priložnost v višji povezanosti neformalnega in formalnega izobraževanja

Analize nekaterih ključnih akterjev na področju mladinskega sektorja so izpostavile problem premajhne teže pridobljenih znanj in veščin v neformalnem izobraževanju. Uvrstitev problema nepriznavanja neformalno pridobljenih znanj in spretnosti na dnevni red političnega odločanja je tako prvi cilj na področju izobraževanja v Resoluciji o nacionalnem programu za mladino 2013-2022⁵. Razprave v okviru mladinskega sektorja v MOM so, podobno, kot eno ključnih priložnosti za prihodnost izpostavile priznavanje neformalnega znanja in izkušenj s strani izobraževalnih institucij in delodajalcev.

2.3.5. Mladi nadpovprečno obvladajo tuje jezike, a so še vedno sorazmerno nizko mobilni

Študija Mladina 2010 je pokazala, da je tuji jezik - angleščino takrat obvladalo že tri četrtine mladih v starosti 15-29 let, kar je bilo bistveno več, kot leta 2000 (60 %). Poleg tega je Evropska raziskava o jezikovnih kompetencah (ESLC 2011) pokazala,

⁴ <file:///C:/Users/Uporabnik1/Downloads/Povpra%C5%A1evanje%20po%20diplomantih.pdf>

⁵ <http://www.mss.si/datoteke/dokumenti/NPM-resolucija.pdf>

da slovenski devetošolci v znanju angleščine in nemščine dosegajo nadpovprečne rezultate v primerjavi z učenci iz 16 evropskih držav, ki so sodelovale v raziskavi⁶.

Na drugi strani je raziskava Mladina 2010 razkrila tudi, da je bil do leta 2008 delež mednarodno mobilnih študentov v Sloveniji pod Evropskim povprečjem in je v longitudinalnem pogledu izkazoval relativno stabilnost. Čelebičeva (2014) povzema, da je delež slovenskih študentov na študiju v tujini v letu 2011 znašal 2,9 % in se je v primerjavi s predhodnim letom sicer povečal, vendar je bil še vedno občutno nižji od povprečja držav članic EU, ki so hkrati tudi članice OECD (3,6 %)⁷.

Pri tem je zanimivo, da je sicer želja mladih po izobraževanju v tujini sorazmerno visoka. V raziskavi Youth 2013 je kar 40 % mladih (16-25) izrazilo željo, da bi del svojega prihodnjega izobraževanja realiziralo nekje v tujini (na Hrvaškem je bilo na primer takih le 28 %).

Po ocenah številnih strokovnjakov (prim. Čelebič, 2014) mednarodna mobilnost za mlade običajno pomeni širjenje poznanstev, izboljšanje splošne razgledanosti in preko tega pomembno prispeva k njihovemu osebnostnemu razvoju in zaposljivosti, zato jo vsekakor velja spodbujati. Poleg tega višja mednarodna mobilnost dijakov ali študentov praviloma prispeva tudi k povečanju kakovosti izobraževalnih programov.

2.3.6. Ukrepi

Pri pripravi ciljev in ukrepov za izboljšanje prednostnega področja »izobraževanje mladih« smo združili predlagane ukrepe iz Študije, pripravljene po delovnih srečanjih na MMSM leta 2012 in predlagane ukrepe s strani Univerze v Mariboru.

Za izboljšanje področja »izobraževanje mladih« na lokalni ravni na osnovi vseh opravljenih analiz, strokovnih posvetov in pogovorov predlagamo štiri ukrepe. Za realizacijo navedenih ciljev je ključnega pomena aktivno sodelovanje različnih uradov MOM in ključnih lokalnih inštitucij, predvsem institucij s področja osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja.

⁶ http://novice.pei.si/?page_id=5

⁷ http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/ib/2014/IB02_14splet.pdf

Med splošno sprejete cilje na področju izobraževanja mladih v MOM štejejo:

- tem bolj učinkovito pridobivanje znanja in veščin, na podlagi katerih bodo mladi na trgu delovne sile lahko pridobili kakovostno zaposlitev in na ta način prispevali k splošni družbeni blaginji in
- pospeševanje osebnostnega razvoja mladih, vključno s spodbujanjem razgledanosti, kreativnosti in inovativnosti.

1. UKREP: PRIZNAVANJE NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Večji del akterjev v mladinskem sektorju vidi pomembno priložnost za mlade v priznavanju neformalnega izobraževanja in delovnih izkušenj s strani izobraževalnih institucij.
- Mladi na ta način pridobijo bistveno širše možnosti za oblikovanje svojega poklicnega in osebnostnega profila, s čimer si lahko bistveno izboljšajo karijerne možnosti.

IZPELJAVA UKREPA:

- Zagotovitev kadrovskih pogojev – najmanj 1 (ena) mlada oseba za polovico delovnega časa.
- Vzpostavitev nabora programov neformalnega izobraževanja, ki jih MOM lahko certificira kot primerne za priznavanje v programih formalnega izobraževanja.
- Aktivno spodbujanje srednjih šol in visokošolskih ustanov k priznavanju tako certificiranih programov neformalnega izobraževanja.

2. UKREP: CILJNA USMERJENOST NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Neskladja in hitre spremembe na trgu dela terjajo tudi višjo stopnjo fleksibilnosti mladih v smislu njihovih znanj in veščin.
- Pripravljenost mladih za vključevanje v neformalno izobraževanje je visoka.

IZPELJAVA UKREPA:

- Sofinanciranje in nudenje drugih oblik podpore za izobraževalne ponudbe nevladnih organizacij, ki so jih hkrati ustanove formalnega izobraževanja pripravljene priznati.

- Finančna podpora sistemu Nacionalnih poklicnih prekvalifikacij za deficitarne poklice v MOM.

3. UKREP: PODPORA MEDNARODNI MOBILNOSTI MLADIH V OKVIRU IZOBRAŽEVANJA

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Mednarodna mobilnost je za mlade praviloma koristna v smislu osebnostnega razvoja in zaposljivosti.
- Mladi so, vsaj z vidika poznavanja tujih jezikov in (načelne) motiviranosti, za mobilnost dobro opremljeni.

IZPELJAVA UKREPA:

- Vzpostavitev rednega sodelovanja z mesti v tujini, ki bi omogočalo mladim iz Maribora opravljanje delovne prakse ali vajeništva v tujini. Ta ukrep hkrati sodi tudi na področje mobilnosti in je v pripadajočem poglavju podrobneje predstavljen.
- Vzpostavitev sistema (predvsem finančne) podpore mednarodno mobilnih dijakov in študentov, ki so pripravljeni svoje mednarodne izkušnje preoblikovati v ideje za izboljšanje stanja v mestu in širši regiji in jih javno predstaviti.

TABELA UKREPOV ZA IZVAJANJE DRUGEGA KLJUČNEGA PODROČJA - IZOBRAŽEVANJE:

UKREP	KDAJ	NOSILEC	VIRI FINANCIRANJA	KDO SOUSTVARJALEC
PRIZNAVANJE NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA	2015 do 2020	MOM	MOM	Mladi Mladinske organizacije in organizacije za mlade Srednje šole Visokošolske ustanove
CILJNA USMERJENOST NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA	2015 do 2020	MOM	MOM	Mladi Mladinske organizacije in organizacije za mlade Zavod R Slovenije za zaposlovanje Pristojna ministrstva
PODPORA MEDNARODNI	2015	MOM	MOM, razpisi RS	Mladi

MOBILNOSTI MLADIH V OKVIRU IZOBRAŽEVANJA	do 2020		in EU	Srednje šole Visokošolske ustanove Partnerska mesta
---	------------	--	-------	---

2.4. MOBILNOST MLADIH

V okviru področja mobilnost mladih razumemo, da mladi za doseganja ciljev osebnega razvoja in osamosvajanja, za namene prostovoljnega in mladinskega dela, izobraževalnih sistemov in programov, strokovnih usposabljanj, zaposlitvenih in kariernih ciljev, bivanjskih priložnosti ter pristočasnih aktivnosti prehajajo med različnimi kraji v matični državi in izven nje.

Obe novejši študiji mladih v Sloveniji, Mladina 2010 (Lavrič in drugi, 2011) in Youth 2013 (Flere in drugi 2013) potrujeta, da čeprav je delež mladih, ki se vključujejo v mobilnost kljub naraščajoči tendenci relativno majhen, pa ostajata tako možnost mobilnosti, kot tudi dejanska mobilnost pomembna elementa v življenju mladih ljudi v Sloveniji. V Mestni občini Maribor je mobilnost mladim omogočena preko že vzpostavljenih programov (npr. Erasmus +) in v okviru projektov, ki vključujejo mobilnost in so namenjeni mladim. MOM na tem področju nima enotno urejenega programa nacionalne in mednarodne mobilnosti mladih.

Glavni motiv mladih za mobilnost je dvig življenjskega standarda in boljše možnosti za zaposlitev (Flere in drugi 2013), medtem ko so težave, ki pomembno vplivajo na nizko stopnjo mobilnosti (Lavrič in drugi, 2011: 317, 320):

- prenizke finančne vzpodbude,
- premalo promocij potencialnih koristi,
- nepriznavanje v tujini opravljenih obveznosti,
- odgovornost do obveznosti, ki jih vežejo na domače okolje.

Z vidika mednarodne mobilnosti MOM v svojem delovanju ne predvideva nobenih namenskih proračunskih sredstev oziroma drugih virov financiranja in vzpodbujanja mobilnosti mladih. Mobilnost se v MOM financira skozi že vzpostavljene programe drugih subjektov (npr. Erasmus +) in v okviru programov, ki jih izvajajo nevladne organizacije, mladinske organizacije in organizacije za mlade.

2.4.1. Premalo izpostavljene potencialne koristi za posameznika in lokalno okolje pri promociji mobilnosti

Nacionalna in mednarodna mobilnost je v MOM prepoznana kot relativno pomembno področje (prim. Poročilo EPM, 2013). Pri promociji mobilnosti so največkrat izpostavljeni prostovoljski aspekti mobilnosti, učni aspekti mobilnosti (formalno in neformalno izobraževanje) in medkulturni aspekti mobilnosti. Ciljne promocije mobilnosti, ki bi vzpodbujala glavne motivatorje mladinske mobilnosti, kot sta na primer izboljšanje zaposlitvenih možnosti in dvig življenjskega standarda mladih (prim. Lavrič in drugi, 2010) v MOM ni. Obstajata predvsem dva vzroka relativno nizke udeležbe mobilnosti mladih v MOM:

- **odsotnost enotne in jasne definicije oziroma razumevanja mladinske mobilnosti**, ki bi bila zavezujoča za vse mladinske organizacije in druge subjekte, ki delujejo v mladinskem polju v MOM (prim. Poročilo EPM, 2013; Evropski teden mobilnosti v Mariboru – program 2014)
- **partikularno razumevanju potreb mladih, ki jih je mogoče zadovoljiti preko mobilnosti**; glede na relativno visoko število mladih, ki so mednarodno mobilni predvsem iz ekonomskih razlogov (prim. Flere in drugi 2013), lahko sklepamo na oblikovanje samoiniciativne in ekonomsko motivirane mobilnosti, ki je zunaj domene MOM.

V poročanju o ne vključevanju v programe mobilnosti mladi kot glavne dejavnike največkrat navajajo obveznosti vezane na izobraževanje, ekonomske aktivnosti (npr. občasno delo) in socialno situacijo (npr. pomoč v družini) (Lavrič in drugi, 2010).

Mobilnost predstavlja za mlade pomembno investicijo denarja, časa in energije (Lavrič in drugi, 2010; Flere in drugi, 2013). Visoko vključevanje v programe mobilnosti, kjer je priznavanje opravljenih obveznosti urejeno (npr. Erasmus, Europass, Youthpass itd.), gre torej razumeti kot racionalno odločitev na strani mladih.

Izhodiščni cilj mladinske politike na področju mobilnosti mladih v MOM ni povsem jasen in kaže razdvojenost. Po eni strani se kažejo izjemno veliki napor pri vzpodbujanju nacionalne in mednarodne mobilnosti, ki bi naj mladim omogočila

osebnostni razvoj in dvig kvalitete življenja, hkrati pa programi, ki bi naj vzpodbujali mobilnost izražajo potrebo po omejevanju mobilnosti (Poročilo EPM, 2013, 6) zaradi težnje po zadržanju mladih v lokalnem okolju.

2.4.2. Ukrepi

Pri pripravi ukrepov za izboljšanje prednostnega področja »mobilnost mladih« smo združili predlagane ukrepe iz Študije, pripravljene po delovnih srečanjih na MMSM leta 2012 in predlagane ukrepe s strani Univerze v Mariboru.

1. UKREP: IZBOLJŠANJE INSTITUCIONALNIH POGOJEV ZA MOBILNOST MLADIH V MOM

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Naraščajoča neskladja med ponujenimi programi mobilnosti, nizko udeležbo mladih in dejanskimi potrebami mladih.
- Neizkoriščenost kapacitet, ki izhajajo iz umeščenosti MOM v mednarodnem prostoru (npr. mreža pobratenih mest).

IZPELJAVA UKREPA:

- Zagotovitev kadrovskih pogojev – najmanj 1 (ena) mlada oseba za polovico delovnega časa.
- Umestitev koncepta mobilnosti mladih v shemo delovanja MOM s posebnim poudarkom na horizontalni in vertikalni povezanosti programa z drugimi resorji, predvsem gospodarskim in socialnim resorjem (glej UKREP 2).
- Aktivacija mednarodnih mrež za področje mobilnosti mladih v MOM.

2. UKREP: SOFINANCIRANJE KAKOVOSTNIH PROGRAMOV MOBILNOSTI MLADIH

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Vključenost v mobilnost je višja v primerih, ko je za mlade smiselna in neposredno prispeva k prioritarnim področjem v njihovem individualnem življenju.
- Mladi, ki so vključeni v izobraževanje (npr. študij), se vključujejo v programe, pri katerih so v tujini opravljene obveznosti prepoznane na domači instituciji. Mladi, ki se vključujejo oziroma so že vključeni v trg dela, so motivirani za

nacionalno in mednarodno mobilnost predvsem zaradi boljših zaposlitvenih možnosti in dviga kvalitete življenja.

- Mednarodne strukture, v katere je vključena MOM (npr. 12 pobratenih mest), predstavljajo neizkoriščene kapacitete na tem področju.
- primer dobre prakse je hesenški projekt IDA (<http://www.hessencampus-fulda.de/index.php?id=1490>), ki preko projektnih partnerjev in mobilnosti mladih zagotavlja izpolnitev naslednjih ciljev.
  - ✓ Zbiranje poklicno specifičnih izkušenj v prostoru EU.
  - ✓ Dvig mobilnostnih sposobnosti za potrebe lastne konkurenčnosti.
  - ✓ Izboljšanje lastnih poklicnih možnosti na domačem trgu dela.
  - ✓ Dvig poklicnih in socialnih kompetenc.
  - ✓ Pridobivanje kompetenc pri sporazumevanju v tujem jeziku.
  - ✓ Pridobivanje novih socialnih kompetenc.
  - ✓ Osebnostna rast.
  - ✓ Pridobitev certifikata Europass mobilnosti.

IZPELJAVA UKREPA:

- Podpora za vključevanje v projekte mednarodnega mentorstva, pripravništva ali vajeništva, predvsem v smislu poklicnega izobraževanja, dokvalifikacije oziroma prekvalifikacije mladih v mednarodnem prostoru.

3. UKREP: VKLJUČEVANJE MOM V PROJEKTE ZA MOBILNOST MLADIH

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Naklonjenost mladih do »*out-going*« in »*in-coming*« mobilnosti.
- Potreba MOM k prenosu dobrih praks.

IZPELJAVA UKREPA:

Spremljanje razpisov in vseh drugih možnosti za mobilnost mladih.

Prijavljanje na aktualne razpise.

Spodbujanje prenosa dobrih praks v lokalno okolje.

Vzpostavitev pogojev za predstavitev in prenos primerov dobrih praks v lokalno okolje.

**TABELA UKREPOV ZA IZVAJANJE DRUGEGA KLJUČNEGA PODROČJA –
MOBILNOST MLADIH:**

UKREP	KDAJ	NOSILEC	VIRI FINANCIRANJA	KDO SOUSTVARJALEC
IZBOLJŠANJE INSTITUCIONALNIH POGOJEV ZA MOBILNOST MLADIH V MOM	2015 do 2016	MOM	MOM	Mladi MKC Maribor MMSM Mladinske organizacije in organizacije za mlade Pristojna ministrstva
SOFINANCIRANJE KAKOVOSTNIH PROGRAMOV MOBILNOSTI MLADIH	2015 do 2020	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi MKC Maribor MMSM MOM – Kabinet župana
VKLJUČEVANJE MOM V PROJEKTE ZA MOBILNOST MLADIH	2015 do 2016	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi MKC Maribor MMSM MOM – Kabinet župana

2.5. PARTICIPACIJA MLADIH

Pri pripravi 2. LPM smo prednostno področje stanovanjska problematika, ki je bilo opredeljeno v Študiji prednostnih področij na MMSM leta 2012 in jo navajamo v prilogi, zamenjali s participacijo mladih, saj smo po opravljenih analizah in predstavitev ugotovili, da so ukrepi na področju participacije mladih bolj nujni kot ukrepi za reševanje stanovanjske problematike.

V najširšem smislu, torej kot aktivno »sodelovanje mladih pri sprejemanju odločitev o katerikoli zadevi, ki zadevajo oblikovanje družbe v kateri živimo« (MSS, 2011: 18), predstavlja participacija izjemno pomembno področje v življenju mladih (Lavrič in drugi, 2010), prepoznana pa je tudi kot prednostno področja tako na splošni ravni delovanja MOM (www.maribor.si), kot tudi številnih konkretnih programov in projektov, ki se za mlade izvajajo (prim. Poročilo EPM, 2013). Obe novejši študiji mladih v Sloveniji, Mladina 2010 (Lavrič in drugi, 2011) in Youth 2013 (Flere in drugi, 2013) ugotavljata, da so mladi sicer aktivni na številnih področjih (npr. šport in potrošnja), najmanj zanimanja pa kažejo za politično participacijo, še posebej ko gre

za njeno konvencionalno obliko. Zanimanje za konvencionalno politiko med mladimi je nizko, v svojem življenju politiki ne pripisujejo velikega pomena, prav tako pa med njimi prevladujejo občutki, da nimajo političnega vpliva (Lavrič in drugi, 2011: 152-155). Po drugi strani pa mladi kažejo relativno visoko zanimanje za nekonvencionalne oblike politične participacije, še posebej njene protestne oblike in oblike, ki so vezane na informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in individualizirano politično participacijo (Lavrič in drugi, 2011), pomembno pa je poudariti tudi, da se zadovoljstvo mladih z demokracijo v Sloveniji počasi dviguje (Flere in drugi, 2013).

Med glavnimi vzroki za nizko participacijo mladih so najpogosteje omenjeni naslednji (MSS, 2011: 21):

- mladi zaradi t.i. podaljšanega otroštva kasneje prevzemajo odgovornost na vseh področjih življenja in postanejo samostojni,
- mladi so usmerjeni k hitrim in vidnim učinkom oz. spremembam, ki jih mnoge oblike participacije (npr. udeležba na volitvah, sodelovanje pri oblikovanju zakonodaje) pogosto ne prinašajo,
- mlado oz. skupine mladih postajajo čedalje bolj odtujene in samozadostne ter ne vidijo priložnosti v povezovanju z drugimi,
- mladi so močno podvrženi potrošništvu in se raje odzivajo na dogajanje, kot bi ga soustvarjali; podobno velja za mladinsko sfero: mladi so raje udeleženci že pripravljenih dogodkov, kot pa da bi sodelovali pri snovanju vsebine in odločanju.

Participacija mladih v Sloveniji je generalno nizka (Lavrič in drugi, 2011; Flere in drugi, 2013) in Maribor v tem kontekstu ne predstavlja izjeme. Kljub vsem projektom (EPM in več poskusov nevladnih organizacij na področju Maribora v zadnjih treh letih) se trend upada participacije mladih opazno nadaljuje (Flere in drugi, 2013).

2.5.1. Nekonvencionalne oblike politične participacije med mladimi so v porastu

Podatki zbrani v študijah Mladina 2010 in Mladina 2013 kažejo na naklonjenost mladih nekonvencionalnim oblikam politične participacije. Mladi se kažejo kot izjemno aktivni (na področju izobraževanja, športa, socialnih aktivnosti), in še vedno

izkazujejo relativno visoko zaupanje v za njih ključne družbene segmente, kot sta na primer izobraževalni sistem in policija. Prav tako izkazujejo veliko zanimanje za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo in z njo povezanimi oblikami socialnosti. Potencial za razvoj nekonvencionalne politične participacije je torej potrebno na naslednjih segmentih življenja mladih (Kirbiš in Cupar, 2014):

- IKT oblika participacije (spletni forumi, medijski portali, družbena omrežja)
- protestna participacija (mladi še vedno izkazujejo pripravljenost podpisovanja peticij, tendenco po udeležbi v demokraciji, stavkah ipd.),
- potrošniška participacija (npr. mladi so zaradi svoji prepričanj pripravljeni bojkotirati določen izdelek oziroma ga iz političnih razlogov namenoma kupiti).

2.5.2. Ukrepi

Ukrepe za izboljšanje prednostnega področja »participacija mladih« je predlagala Univerza v Mariboru.

Izhodiščni cilji mladinske politike na področju participacije mladih so:

1. Ohranjanje nekonvencionalne individualizirane politične participacije mladih.
2. Oblikovanje povezave med *online* in *offline* politično participacijo.
3. Krepitev konvencionalne politične participacije.

1. UKREP: VZPOSTAVITEV SISTEMA NEPOSREDNEGA DOSTOPA DO ODLOČEVALCEV IN IZVAJALCEV POLITIKE

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Mladi občutijo politično sfero kot oddaljeno in nedostopno.
- Težko vidijo povezave med vsakodnevno situacijo in potencialnimi rešitvami skozi participacijo v politiki.
- Mladi kažejo nizko stopnjo zaupanja v predstavnike politike, tudi tiste, ki naj bi zastopali mlade.

IZPELJAVA UKREPA:

- Oblikovanje sistema, v katerem bodo mladi lahko kot posamezniki stopili v stik s predstavniki, odločevalci in izvajalci lokalne politike.

- Participacija mora biti naravnana kot konkreten projekt, ki ga je mogoče izvesti preko participacije v politiki in ne pomeni nujno trajne pripadnosti politični stranki oziroma prepušča to kot možnost vsakemu posamezniku.
- Dejavnost prepustiti nepolitični organizaciji oziroma središču, ki je namenjeno izključno reševanju konkretnih vprašanj, težav in želja mladih skozi politične kanale.

2. UKREP: PODPORA PROJEKTOM ZA KONKRETIZACIJO PARTICIPACIJE MLADIH

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Veliko projektov je namenjenih informiranju mladih o politični participaciji oziroma je usmerjenih v oblike politične participacije (npr. demokratični forumi), ki pa dosežejo manjši del populacije mladih (po večini tiste, ki jih politika že zanima).
- Mladi po večini ne izkazujejo pretirane potrebe po informacijah o politični participaciji, izkazujejo pa nizko stopnjo zaupanja v politiko in občutke oddaljenosti politične sfere od njihovega življenja.
- Mladi izkazujejo visoko nagnjenost k individualiziranim oblikam politične participacije, še posebej e-participaciji, protestni participaciji in participaciji v povezavi s potrošnjo .

IZPELJAVA UKREPA:

- Sofinanciranje projektov, ki bodo oblikovali podobo politične participacije kot nekaj konkretnega, za mlade potrebnega in dostopnega (npr. ekološki projekt pri katerem mladi ne pobirajo smeti, ampak uporabijo politične vzvode v boju za boljše okolje).

3. UKREP: POVEZOVANJE „ONLINE“ IN „OFFLINE“ POLITIČNE PARTICIPACIJE

KLJUČNI ARGUMENTI:

- Mladi izkazujejo visoko nagnjenost k individualiziranim oblikam politične participacije, še posebej e-participaciji. Spletne aktivnosti (uporaba družbenih omrežij, pisanje mnenj na forume, pisanje bloga, podpisovanje elektronskih peticij, pisanje ali posredovanje el. pošte s politično vsebino) so pozitivno

povezane z nespletno konvencionalno in nekonvencionalno participacijo (Kirbiš in Naterer, 2011).

IZPELJAVA UKREPA:

- Oblikovanje aktivnosti (npr. v mladinskih centri), ki bodo online politično participacijo mladih transformirali v offline politično participacijo mladih.
- Povabilo online aktivnim mladim h konkretni participaciji (v resničnem svetu).

TABELA UKREPOV ZA IZVAJANJE DRUGEGA KLJUČNEGA PODROČJA – PARTICIPACIJA MLADIH:

UKREP	KDAJ	NOSILEC	VIRI FINANCIRANJA	KDO SOUSTVARJALEC
VZPOSTAVITEV SISTEMA NEPOSREDNEGA DOSTOPA DO ODLOČEVALCEV IN IZVAJALCEV POLITIKE	2015 do 2018	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi MKC Maribor MMSM Mladinske organizacije in organizacije za mlade
PODPORA PROJEKTOM ZA KONKRETIZACIJO PARTICIPACIJE MLADIH	2015 do 2018	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi MKC Maribor MMSM MOM – Kabinet župana Mladinske organizacije in organizacije za mlade
POVEZOVANJE „ONLINE“ IN „OFFLINE“ POLITIČNE PARTICIPACIJE	2015 do 2018	MOM	MOM, razpisi RS in EU	Mladi MKC Maribor MMSM MOM – Kabinet župana

3. TRETJE KLJUČNO PODROČJE: RAZPISNO SOFINANCIRANJE NEVLADNIH MLADINSKIH CENTROV, VEČJIH IN MANJŠIH PROJEKTOV TER PODPORA EU RAZPISOM.

3.1. UVOD

Javni razpis in javni poziv sta namenjena sofinanciranju mladinskih dejavnosti nevladnih in neprofitnih organizacij v MOM.

V sklopu priprave 2. LPM smo pripravili vprašalnik za predstavnike nevladnih organizacij, mladinskih organizacij in organizacij za mlade, ki ga sestavljajo 4 sklopi vprašanj. Prvi sklop vprašanj navezuje na splošne informacije o ureditvi področja za mladino v MOM, drugi sklop vprašanj se nanaša na ustreznost dosedanjih razpisov, v tretjem sklopu smo organizacije vprašali o ustanavljanju mladinskih centrov, četrti sklop vprašanj pa se navezuje na pripravo 2. LPM. Za potrebe pojasnjevanja **TRETJEGA KLJUČNEGA PODROČJA – Razpisno sofinanciranje nevladnih mladinskih centrov, večjih in manjših projektov ter podpora EU razpisom**, prikazujemo strnjene odgovore organizacij na prvi in drugi sklop. Celotna analiza vprašalnika je **V PRILOGI ŠT. 6**.

62 % vprašanih organizacij meni, da je področje za mladino v MOM ustrezno urejeno, 38 % organizacij pa, da področje za mladino ni ustrezno urejeno. Kljub visokemu odstotku vprašanih, ki menijo, da je področje za mladino v MOM ustrezno urejeno, pa si 65 % organizacij želi spremembe, kar so tudi dodatno pojasnile in v celoti navajamo v prilogi. Da so razpisi za mladinske dejavnosti ustrezno pripravljene, ocenjuje 65 % organizacij, ponovno pa bi večje število organizacij (62 % organizacij) pri razpisih naredilo spremembe. Izpostavljajo predvsem vsakoletne analize stanja v MOM, sestavo komisije, bolj konkretne usmeritve, večletni projekti, objavljanje razpisov ob koncu leta ipd. 54 % organizacij meni, da so merila ustrezna, 42 % organizacij se zdijo merila nepregledna in previsoka, 4 % organizacij pa meni, da so merila prenizka.

Upošteevajoč mnenje in predloge organizacij smo kot sestavni del 2. LPM pripravili predloge besedil za izvedbo dveh javnih razpisov in enega javnega poziva: Javni

razpis za sofinanciranje mladinskih dejavnosti v MOM - programov nevladnih mladinskih centrov za obdobje 2015–2017, Javni razpis za sofinanciranje mladinskih dejavnosti v MOM - manjših in večjih projektov za leto 2015 in Javni poziv za zbiranje predlogov mednarodnih mladinskih projektov, ki jih bo v letih od 2015 do 2020 sofinancirala MOM. Vsi dokumenti so **V POSEBNI PRILOGI 2. LPM**, v nadaljevanju navajamo povzetke razpisnih dokumentacij.

3.2. JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE MLADINSKIH DEJAVNOSTI V MOM - PROGRAMOV NEVLADNIH MLADINSKIH CENTROV ZA OBDOBJE 2015–2017

Predmet javnega razpisa so programi neformalnega učenja mladih z namenom dviga njihovih državljskih, medkulturnih in socialnih kompetenc, še posebej mladih z manj priložnostmi, ter programi usposabljanj in učnih procesov na področju mladinskega dela, ki prispevajo k vidnosti in razvoju mladinskega sektorja, na naslednjih prednostnih področjih:

- neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih,
- dostop mladih do trga delovne sile in razvoj podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti mladih,
- skrb za mlade z manj priložnostmi, pri katerih se prepletajo različne prikrajšanosti (npr. materialna oz. finančna, izobrazbena, zaposlitvena, stanovanjska), in ki so pri dostopu do pomembnih virov pogosto v izrazito neugodnem položaju (npr. različne skupine invalidov, iskalci zaposlitve, pripadniki drugih etničnih skupin idr.),
- prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih in socialne vključenosti in zdravega načina življenja ter preprečevanja različnih oblik odvisnosti mladih.

Javni razpis je namenjen sofinanciranju programov mladinskih aktivnosti v MOM v letih 2015–2017, ki jih izvajajo nevladni mladinski centri.

Cilji javnega razpisa so:

- pri pripravi in izvedbi projektov v mladinskem centru bo v vsakem letu med leti 2015 in 2017 sodelovalo minimalno 70 % mladih, od tega jih bo vsaj 50 % mladih z manj priložnostmi;

- med udeleženci posamezne aktivnosti programa mladinskega centra bo minimalno 90 % mladih, od tega jih bo vsaj 50 % mladih z manj priložnostmi;
- mladinski centri bodo imeli vsako leto minimalno pet (5) sodelovanj z drugimi mladinskimi centri in/ali mladinskimi organizacijami, organizacijami za mlade pri pripravi in izvedbi projektov za mlade, še posebej za mlade z manj priložnostmi;
- na podlagi kompetenc, veščin in znanj, pridobljenih v okviru programov mladinskih centrov bo vsaj trideset (30) mladih med leti 2015 in 2017 dobilo zaposlitev znotraj mladinskih centrov, kjer bodo sodelovali.

3.3. JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE MLADINSKIH DEJAVNOSTI V MOM - MANJŠIH IN VEČJIH PROJEKTOV ZA LETO 2015

Predmet javnega razpisa so projekti neformalnega učenja mladih z namenom dviga njihovih državljskih, medkulturnih in socialnih kompetenc, še posebej mladih z manj priložnostmi, ter projekti usposabljanj in učnih procesov na področju mladinskega dela, ki prispevajo k vidnosti in razvoju mladinskega sektorja, na naslednjih prednostnih področjih:

- neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih,
- dostop mladih do trga delovne sile in razvoj podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti mladih,
- skrb za mlade z manj priložnostmi, pri katerih se prepletajo različne prikrajšanosti (npr. materialna oz. finančna, izobrazbena, zaposlitvena, stanovanjska), in ki so pri dostopu do pomembnih virov pogosto v izrazito neugodnem položaju (npr. različne skupine invalidov, iskalci zaposlitve, pripadniki drugih etničnih skupin idr.),
- prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih in
- socialne vključenosti in zdravega načina življenja ter preprečevanja različnih oblik odvisnosti mladih.

Javni razpis je namenjen sofinanciranju manjših in večjih projektov mladinskih aktivnosti v MOM za leto 2015. **»Manjši projekti«** so projekti, katerih celotna vrednost ne presega 1000,00 EUR. **»Večji projekti«** so projekti, katerih celotna vrednost presega 1000,00 EUR.

Cilji javnega razpisa so:

- pri pripravi in izvedbi projektov v organizacijah, ki delujejo v mladinskem sektorju, bo v letu 2015 sodelovalo minimalno 70 % mladih, od tega jih bo vsaj 50 % mladih z manj priložnostmi;
- med udeleženci projekta bo minimalno 90 % mladih, od tega jih bo vsaj 50 % mladih z manj priložnostmi;
- projekti mladinskih aktivnosti bodo v letu 2015 uravnoteženo zastopani v vseh enajstih (11) mestnih četrtih MOM.

3.4. JAVNI POZIV ZA ZBIRANJE PREDLOGOV MEDNARODNIH MLADINSKIH PROJEKTOV, KI JIH BO V LETIH OD 2015 DO 2020 SOFINANCIRALA MESTNA OBCINA MARIBOR

Predmet poziva je sofinanciranje mladinskih projektov, ki vključujejo mednarodno delovanje. Poziv je namenjen kakovostnim nepridobitnim mladinskim projektom, organiziranju mednarodnih dogodkov in mobilnosti mladih. Poziv je namenjen tudi podpori mladinskim projektom, ki bodo uspešno kandidirali za sredstva na evropskih ali njim enakovrednih mednarodnih razpisih za sofinanciranje projektov na področju mladine (v nadaljevanju: mednarodni razpis) in morajo zagotoviti lastna sredstva v določenem deležu.

Cilji javnega poziva so:

- vzpodbuditi mladinske delavce, organizacije in posameznike k izvajanju mladinskih projektov, ki vključujejo mednarodno sodelovanje (sodelovanje z mladinskimi organizacijami),
- predstaviti lokalno mladinsko delovanje v mednarodnem okolju,
- predstaviti mednarodno mladinsko delo v lokalnem okolju.

TABELA UKREPOV ZA IZVAJANJE TRETJEGA KLJUČNEGA PODROČJA:

UKREP	KDAJ	NOSILEC	VIRI FINANCIRANJA	KDO SOUSTVARJALEC
JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE MLADINSKIH DEJAVNOSTI V MOM - PROGRAMOV NEVLADNIH MLADINSKIH CENTROV ZA OBDOBJE 2015–2017	2015 do 2017	MOM	MOM	Mladinske organizacije in organizacije za mlade
JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE MLADINSKIH DEJAVNOSTI V MOM - MANJŠIH IN VEČJIH PROJEKTOV ZA LETO 2015	2015	MOM	MOM	Mladinske organizacije in organizacije za mlade
JAVNI POZIV ZA ZBIRANJE PREDLOGOV MEDNARODNIH MLADINSKIH PROJEKTOV, KI JIH BO V LETIH OD 2015 DO 2020 SOFINANCIRALA MESTNA OBCINA MARIBOR	2015	MOM	MOM	Mladinske organizacije in organizacije za mlade

4. ZAKLJUČEK (bo pripravljen po javnem posvetu dne 26.11.2014)

www.mladimaribor.si

SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE

Bamber, J., Power, A., Rowley, C., (2012): Speaking evidence to youth work – and vice versa. *A Journal of Youth Work* (10): 23-37.

Čelebič, T. (2014): Mednarodna mobilnost študentov v terciarnem izobraževanju v začasno odsotnost iz Slovenije, v letih 2010 in 2014. *IB revija*, št. 2, let. XLVIII.

Flere, S. (urednik) in drugi (2014): Slovenian youth 2013: living in times of disillusionment, risk and precarity. Maribor: Centre for the Study of Post-Yugoslav Societies (CEPYUS), University of Maribor; Zagreb: Friedrich-Ebert-Stiftung (FES).

Fyfe, I. in Moir, S. (2013): Standing at the Crossroads – What future for Youth Work. *The Journal of Contemporary Community Education Practice Theory* (1): 1-13.

Kirbiš, A. in Cupar, T. (2014). Uporaba interneta in e-participacija slovenske mladine: izsledki reprezentativnih raziskav Mladina 2010 in Slovenian Youth 2013. vabljen predavanje na seminarju Spletna participacija - izziv sodobne demokracije in slavnostni podelitvi certifikatov Mladim prijazna občina 2014-2018, Ljubljana.

Lavrič, M. (urednik), in drugi (2011). *Mladina 2010 : družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino; Maribor: Aristej.

McArdle, K., Briggs S., (2012): Statistics and Stories: generating evidence of youth work effectiveness. *A Journal of Youth Work* (10): 7-23.

McGinley, B., Mackie, G., (2012): Outcomes of youth work: coming of age or master's bidding. *A Journal of Youth Work* (10): 5-7.